

Awareness Raising and Training Measures for the Istanbul Protocol in Europe

Η μάχη κατά της ατιμωρησίας ή γιατί να καταγράφονται τα βασανιστήρια και η κακομεταχείριση στη (Δυτική) Ευρώπη;

Holger Furtmayr

Για το έργο αυτό έχει δοθεί άδεια από την

[Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/).

Αυτό το πρόγραμμα έχει χρηματοδοτηθεί με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η ανακοίνωση αυτή αντανακλά μόνο τις απόψεις του συντάκτη , και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε ενδεχόμενη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Πίνακας Περιεχομένων

1. Η εμπιστοσύνη στο Πρωτόκολλο της Κωνσταντινούπολης αναφορικά με την καταγραφή των νομικών αποδείξεων	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
2. Γιατί μια διεξοδική τεκμηρίωση των νομικών στοιχείων είναι αναγκαία στη (Δυτική) Ευρώπη	8
2.1 Προστατεύει τους ψυχικά τραυματισμένους ανθρώπους από το να επιστρέφονται στις χώρες καταγωγής τους.....	9
2.2 Αναγνωρίζει τα δεινά των θυμάτων	9
2.3 Ξεκάθαρα καταδεικνύει τις παραβιάσεις των αθρωπίνων δικαιωμάτων στις χώρες καταγωγής.....	10
2.4 Παρέχει στα θύματα τα μέσα για την δίωξη των <i>αυτουργών</i> σε εθνικά δικαστήρια στις χώρες καταγωγής τους.....	11
2.5 Επιτρέπει την ενδεχόμενη δίωξη των δραστών από τα διεθνή δικαστήρια ή τα δικαστήρια τρίτων χωρών	12
2.6 Διευρύνει τη γνώση σχετικά με τα βασανιστήρια και άλλες μορφές κακομεταχείρισης ...	12
2.7 Είναι κατά πολύ ευκολότερο σε ασφαλείς και <i>πολυμήχανες χώρες</i>	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
2.8 Εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι τα βασανιστήρια ή η κακομεταχείριση μπορεί να εξακολουθούν να υπάρχουν σε «ανεπτυγμένες» χώρες	14
3. Βιβλιογραφία	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

1. Η ώθηση του Πρωτόκολλου της Κωνσταντινούπολης προς την καταγραφή των νομικών αποδείξεων

Όλη αυτή η σειρά κατάρτισης είναι σχεδιασμένη για να χρησιμεύσει ως ένας πρακτικός οδηγός για την ορθή εφαρμογή του «Εγχειρίδιου για την αποτελεσματική διερεύνηση και καταγραφή των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας» (στο εξής: Πρωτόκολλο της Κωνσταντινούπολης). Ως εκ τούτου, η εκπαίδευση στηρίζεται και είναι προσανατολισμένη στη δομή και τους στόχους του πρωτοκόλλου της Κωνσταντινούπολης. (1) Ο κύριος σκοπός του πρωτοκόλλου είναι να απεικονίσει το πώς να συγκεντρωθούν στοιχεία για φερωμένα περιστατικά βασανισμού, κατά ένα τρόπο όπου τα στοιχεία αυτά θα ισχύουν ενώπιον του δικαστηρίου. Με τον ίδιο τρόπο το Εκπαιδευτικό Υλικό Art-IP, έχει σχεδιαστεί για να επιτρέψει στους γιατρούς, ψυχολόγους, ψυχιάτρους, νομικούς, καθώς και σε κάθε άλλο πρόσωπο που εργάζεται στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να τεκμηριώσουν λεπτομερώς υποθέσεις βασανισμού, καθώς και να δείξει την αναγκαιότητα της εν λόγω τεκμηρίωσης .

Το Πρωτόκολλο της Κωνσταντινούπολης αρχίζει με την καταγραφή και σχολιασμό όλων των "σχετικών διεθνών νομικών προτύπων" σχετικά με την απαγόρευση των βασανιστηρίων που βρίσκονταν σε ισχύ κατά τη στιγμή της σύνταξής του, καθώς και την ονομασία «σχετικοί ηθικοί κώδικες». Στο κεφάλαιο 3, γενικές κατευθυντήριες γραμμές που πρέπει να τηρηθούν κατά τη διεξαγωγή μιας αποτελεσματικής και επαγγελματικής "νομικής έρευνας για τα βασανιστήρια", σκιαγραφείται δηλαδή, ο τρόπος να συσταθεί μια αποτελεσματική και επαγγελματική ερευνητική επιτροπή.

Επιπλέον, το Πρωτόκολλο της Κωνσταντινούπολης προσφέρει «γενικές εκτιμήσεις για συνεντεύξεις», προκειμένου να συνδράμει στην συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων από συνεντεύξεις των θυμάτων με έναν τρόπο που ούτε θα τους βάλει σε κίνδυνο αντιποίνων αν είναι ακόμα υπό κράτηση, ούτε θα οδηγήσει σε ένα νέο ψυχολογικό τραυματισμό αντιμετωπίζοντας τις εμπειρίες του παρελθόντος. Τα πιο εκτενή κεφάλαια του πρωτοκόλλου της Κωνσταντινούπολης αφορούν τη συγκέντρωση των ιατρικών στοιχείων, δηλ. τις «Φυσικές αποδείξεις βασανιστηρίων» και τα «ψυχολογικά στοιχεία βασανιστηρίων». Τα κεφάλαια αυτά είναι ζωτικής σημασίας, εφόσον η παρουσίαση επιμελώς καταγεγραμμένων ιατρικών στοιχείων, υπό μια ευρεία έννοια, μπορεί να είναι καθοριστική εν μέσω μιας σειράς από νομικές διαδικασίες που αφορούν υποθέσεις περί βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης. Το Πρωτόκολλο της Κωνσταντινούπολης ολοκληρώνεται με τρία παραρτήματα, δύο εκ των

 Διαβάστε τη περίληψη του Πρωτοκόλλου της Κωνσταντινούπολης! (1)

οποίων προορίζονταν επίσης να στηρίξουν άμεσα ιατρικές εξετάσεις των θυμάτων βασανιστηρίων.

Η κύρια ενασχόληση του πρωτοκόλλου της Κωνσταντινούπολης, η συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στο δικαστήριο, είναι στενά συνδεδεμένη με την ιστορία της σύνταξής του. Η αρχική αιτία που οδήγησε στην ανάπτυξη του εγχειριδίου ήταν η περίπτωση του Baki Erdoğan, ενός Τούρκου πολίτη της πόλης του Αϊδινίου. Κατηγορούμενος ότι είναι μέλος ενός απαγορευμένου κόμματος, στις 10 Αυγούστου 1993 απήχθη από την αστυνομία και στη συνέχεια μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο ,δέκα ημέρες αργότερα, σε κωματώδη κατάσταση από την οποία δεν ανέκαμψε ποτέ. Ενώ η επίσημη ιατρική έκθεση ανέφερε μια «φυσική» αιτία θανάτου (λόγω απεργίας πείνας), οι συγγενείς του Baki Erdoğan ανακάλυψαν σοβαρούς μώλωπες και άλλα σημάδια βασανιστηρίων κατά την προετοιμασία του νεκρού για την κηδεία. Βασιζόμενοι σε φωτογραφίες που ελήφθησαν απευθείας στην κηδεία, ο τουρκικός Ιατρικός Σύλλογος υπέβαλε μια εναλλακτική έκθεση, με συγκεκριμένα μια οξεία αναπνευστική ανεπάρκεια που προκλήθηκε από πολλαπλά τραύματα, κυρίως ηλεκτροπληξία και τα βασανιστήρια από απαγχονισμό, ως αιτίες θανάτου. Τα στοιχεία αυτά που συλλέχτηκαν σύμφωνα με το λεγόμενο Πρωτόκολλο Μινεσότα, ένα ήδη υπάρχον «Εγχειρίδιο για την αποτελεσματική πρόληψη και τη διερεύνηση των παράνομων, αυθαίρετων και συνοπτικών εκτελέσεων» (2), το οποίο οδήγησε τελικά στην καταδίκη των δραστών. Καθώς ο τουρκικός Ιατρικός Σύλλογος πραγματοποίησε ένα διεθνές συμπόσιο με το θέμα "Ιατρική" και τα ανθρώπινα δικαιώματα" στην Κωνσταντινούπολη λίγα χρόνια αργότερα, το Μάρτιο του 1996, το Ίδρυμα Ανθρώπινων Δικαιωμάτων της Τουρκίας (HRFT) μαζί με τους Γιατρούς για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (PHR), καθώς ο Ιατρικός Σύλλογος ανέλαβε την πρωτοβουλία της εκπόνησης κατευθυντήριων γραμμών που θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την έρευνα των υποθέσεων βασανιστηρίων για τα θύματα που είναι ακόμα ζωντανά. Αν και αυτοί οι τρεις οργανισμοί συντονίζουν και οργανώνουν το έργο, τελικά, πάνω από 75 εμπειρογνώμονες που εκπροσωπούν πάνω από 40 οργανώσεις από τις δεκαπέντε χώρες και επαγγέλματα όπως ειδικοί εγκληματολόγοι, γιατροί, ψυχολόγοι, παρατηρητές ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δικηγόροι, ενεπλάκησαν στην παραγωγή του.

Τρία χρόνια αργότερα, το 1999, οι εργασίες για το πρωτόκολλο της Κωνσταντινούπολης ολοκληρώθηκαν και παρουσιάστηκε στα Ηνωμένα Έθνη. Λίγο αργότερα, στις 4 Δεκεμβρίου του 2000, υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση, καθώς και από την Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. (3, 4).

  Για μια γενική εικόνα της ιστορίας και του περιεχομένου της, καθώς και προηγούμενων εκπαιδεύσεων για την IP, διαβάστε το άρθρο του Furtmayr / Frewer (5).

 Επίσης δείτε την ταινία "Signs of Torture".

2. Γιατί μια διεξοδική τεκμηρίωση των νομικών στοιχείων είναι αναγκαία στη (Δυτική) Ευρώπη

Η ιστορική εξέλιξη του μαρτυρεί ότι το Πρωτόκολλο της Κωνσταντινούπολης δημιουργήθηκε από τις ανάγκες μιας χώρας στην οποία τα βασανιστήρια εξακολουθούν να υπάρχουν - παρά τις σαφείς και επισήμες δεσμεύσεις για την απόλυτη απαγόρευση της πρακτικής αυτής. Τώρα, θα μπορούσε κανείς να ρωτήσει γιατί πρέπει να κάνουμε μια προσπάθεια για διεξοδική τεκμηρίωση περιστατικών βασανιστηρίων σε χώρες, όπου η πρακτική αυτή υποτίθεται ότι δεν λαμβάνει πλέον χώρα. Είναι μια ευρέως διαδεδομένη πεποίθηση ότι μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και με την υπογραφή τέτοιων εγγράφων, όπως η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων (UNCAT), όλες οι μορφές κακομεταχείρισης που προκαλούνται από το κράτος καταργήθηκαν στις χώρες της (Δυτικής) Ευρώπης.

Παρά το γεγονός ότι πράγματι τα βασανιστήρια έχουν γίνει μια σπάνια εξαίρεση στις ίδιες τις ενδιαφερόμενες χώρες, υπάρχουν πολλοί πολύ καλοί λόγοι για να δαπανηθούν οι απαραίτητοι πόροι για την αποτελεσματική τεκμηρίωση και καταγραφή ισχυρισμών για βασανιστήρια και κακή μεταχείριση, οι οποίοι τίθενται, για παράδειγμα, από τους αιτούντες άσυλο. Παρά το γεγονός ότι τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν με τις μεθόδους που περιγράφονται στο πρωτόκολλο της Κωνσταντινούπολης θα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιηθούν και για άλλους σκοπούς (διαδικασίες χορήγησης ασύλου, μεταξύ πολλών άλλων), ο κύριος σκοπός του παραμένει να φέρνει τους δράστες ενώπιον δικαστηρίου. Με αυτή τη δέσμευση αναγνωρίζει τη ζωτική σημασία του αγώνα κατά της ατιμωρησίας σε περιπτώσεις βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης. Μόνο όταν οι δράστες φοβούνται ότι θα δικαστούν για τα εγκλήματά τους, θα αλλάξουν τελικά τη συμπεριφορά τους. Με τον τρόπο αυτό, η επιτυχής νομική τεκμηρίωση που οδηγεί σε δίωξη και καταδίκη είναι τελικά ένα μέσο για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης.

Έτσι, εκτός από ψυχο-κοινωνική υποστήριξη για τα θύματα, η διεξοδική και αποτελεσματική τεκμηρίωση των βασανιστηρίων και της κακής μεταχείρισης αποτελεί το δεύτερο πυλώνα για την αντιμετώπιση τέτοιων πράξεων. Αλλά λειτουργεί επίσης και αντίστροφα. Όπως έχει αποδειχθεί, η καταπολέμηση της ατιμωρησίας είναι επίσης ένα σημαντικό μέσο για τη στήριξη της ψυχο-κοινωνικής θεραπείας των θυμάτων. (6) Αυτό ανοίγει μια ολόκληρη σειρά από λόγους αναφορικά με τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων για τα βασανιστήρια σε όλες τις χώρες. Η παρακάτω λίστα σκοπεύει να περιγράψει τα πιο γνωστά από αυτά, αλλά δεν είναι κατ' ανάγκη εξαντλητική.

 Διαβάστε περισσότερα σχετικά με την αναγκαιότητα του αγώνα κατά της ατιμωρησίας στο: *Rauchfuss / Schmolze (6)*.

Μια εμπειριστατωμένη και αποτελεσματική καταγραφή αποδεικτικών στοιχείων των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης είναι αναγκαία γιατί:

2.1 Προστατεύει τους ψυχικά τραυματισμένους ανθρώπους από το να επιστρέφονται στις χώρες καταγωγής τους

Άσυλο θα πρέπει να παρέχεται σε όλους όσους αντιμετωπίζουν διώξεις για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες ή λόγω μιας συγκεκριμένης πολιτικής άποψης, δηλ. , φοβούμενοι τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το να υποβληθούν σε βασανιστήρια και κακομεταχείριση αποτελεί μια τέτοια κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δυστυχώς, η δυνατότητα να αποδειχθεί η εμπειρία βασανισμού ενός ατόμου κατά τις διαδικασίες για απόκτηση ασύλου είναι αρκετά περιορισμένη - λόγω της επίσημης ρύθμισης της διαδικασίας, η οποία ζητά από τα θύματα να εξιστορήσουν την τραυματική τους εμπειρία σε ένα περιβάλλον πιθανώς παρόμοιο με ανακρίσεις, ή λόγω της απροθυμίας των αρχών να αποκαλύψουν την αλήθεια. Μια διεξοδική τεκμηρίωση η οποία οδηγεί σε χορήγηση ασύλου θα μπορούσε κυριολεκτικά να είναι σωτήρια σε περιπτώσεις στις οποίες τα θύματα έχουν να αντιμετωπίσουν την καταπίεση στη χώρα καταγωγής τους μετά την επιστροφή τους. Άσυλο πρέπει να παρέχεται σε όλους όσους αντιμετωπίζουν διώξεις για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή λόγω μιας συγκεκριμένης πολιτική άποψη, δηλαδή φοβούμενος παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επιπλέον, όπως έχει επισημανθεί από το γερμανό ψυχολόγο David Becker (βλέπε παραπομπή (6) για μια επισκόπηση της θεωρίας του, καθώς και περαιτέρω αναφορά), ένα ασφαλές και σταθερό περιβάλλον είναι μία από τις αδιαφιλονίκητες προϋποθέσεις για την αποκατάσταση των θυμάτων. Ένα αβέβαιο καθεστώς διαμονής και η πιθανότητα του να πρέπει να επιστρέψουν στα χέρια των δραστών, πιθανότατα ,θα επιδεινώσει τα ψυχολογικά συμπτώματα και θα αναστείλλει την ανάκαμψη τους. Συνεπώς, η τεκμηρίωση του τραυματισμού από τα βασανιστήρια και την κακομεταχείριση συμβάλλει επίσης και στο να αποτρέψει,τους αιτούντες για άσυλο ,από το να επιστραφούν πίσω και να παραχωρήσει νομικό καθεστώς/υπόβαθρο σύμφωνα με την ανθρωπιστική άποψη και τους κανονισμούς για τα ανθρώπινα δικαιώματα, λαμβάνοντας υπόψη την ατομική (ψυχική) κατάσταση της υγείας.

2.2 Αναγνωρίζει τα δεινά των θυμάτων

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά των βασανιστηρίων και της

Η τεκμηρίωση των βασανιστηρίων είναι πολύτιμη ακόμη και αν δεν χρησιμοποιηθεί άμεσα για την προσαγωγή των δραστών ενώπιον του δικαστηρίου.

κακομεταχείρισης είναι ότι στις χώρες όπου είναι ευρέως διαδεδομένη πρακτική, γίνονται ένα είδος κοινού μυστικού: όλοι γνωρίζουν ότι αυτό συμβαίνει, αλλά κανείς δεν τολμά να μιλήσει γι 'αυτό. Αυτό ωθεί τα θύματα βασανισμού σε περαιτέρω απομόνωση, από ότι είναι ήδη ,με το να έχουν περάσει μια εμπειρία που είναι πέραν των φυσιολογικών εμπειριών.

Συνήθως, η πίστη και η εμπιστοσύνη στους άλλους καταστρέφεται ολοσχερώς σε όσους έχουν υποβληθεί σε μία "ανθρωπογενή καταστροφή", όπως τα βασανιστήρια. Αλλά ακόμα και αν το θύμα θέλει να μοιραστεί την εμπειρία του/της και να μιλήσει άφοβα, αυτό μπορεί να μην είναι εύκολα εφικτό λόγω αυτής της μυστικοπαθούς συμπεριφοράς του πληθυσμού. Ως αποτέλεσμα, στα θύματα βασανισμού τους αρνείται η αλήθεια, η οποία απεναντίας γίνεται, η επίσημη ιστορία που καθορίζεται από τους δράστες. Έτσι, τα θύματα μπορεί συχνά να απομονώνονται παντελώς, ακόμη και αφού τα βασανιστήρια έχουν παύσει, ζώντας ένα συνεχή επανατραυματισμό.

Η απροθυμία να αποκαλυφθεί η πλήρης αλήθεια, για παράδειγμα στα πλαίσια των διαδικασιών χορήγησης ασύλου, είναι - όσο σκληρή μπορεί αυτή η δήλωση να φαίνεται - υπό αυτή την έννοια μια συνέχεια των πράξεων των πραγματικών βασανιστών, με το να αγνοούνται οι εμπειρίες των θυμάτων. Επίσης, μια εμπεριστατωμένη συλλογή στοιχείων σημαίνει αναγνώριση των εμπειριών του επιζώντος και τουλάχιστον μια μερική αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του στη δικαιοσύνη. Ακόμα και όταν οι δράστες δεν φέρονται ενώπιον του δικαστηρίου, αυτή μπορεί να *θεωρηθεί* ως ένα πρώτο βήμα προς την «επούλωση μέσω της δικαιοσύνης». (6)

2.3 Ξεκάθαρα καταδεικνύει τις παραβιάσεις των αθροπίων

δικαιωμάτων στις χώρες καταγωγής

Οι περισσότερες χώρες στον κόσμο έχουν υπογράψει και επικυρώσει έγγραφα, όπως το Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ) ή της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων (UNCAT). Παρά το γεγονός ότι τα έγγραφα αυτά είναι νομικώς δεσμευτικά και απαγορεύουν παντελώς τη χρήση βασανιστηρίων, ανεξάρτητα από τις συνθήκες, η πραγματικότητα όσον αφορά την πραγματική εφαρμογή τους είναι διαφορετική. Παρά τις επίσημες δεσμεύσεις για την πλήρη απαγόρευση των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης, εξακολουθούν να ασκούνται στις περισσότερες χώρες, μερικές φορές ακόμη και συστηματικά.

Ωστόσο, καμία χώρα, ακόμη και εκείνες που ασκούν τα βασανιστήρια με εναν ευρέως διαδεδομένο τρόπο, θα αναγνωρίζουν και θα αξιώνουν τη χρήση τους πια. Μια διεξοδική και αποτελεσματική τεκμηρίωση των ισχυρισμών για τα βασανιστήρια και την κακομεταχείριση, η οποία παράγει

☒ Έχετε κατά νου τι μάθατε σχετικά με την έννοια των ψυχοκοινωνικών τραυμάτων του Becker στο *Rauchfuss / Schmolze (2008) (6)*.

📖 Βλ. επίσης την Παρουσίαση του *Power-Point* από τον *Knut Rauchfuss* που πραγματοποιήθηκε στο συνέδριο *IALMH 2011*.

☒ Δείτε τον «Άτλαντα των βασανιστηρίων» ιστοσελίδα του *Ινστιτούτο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Boltzmann* στη Βιέννη για την ενημέρωση των περιπτώσεων βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης στον κόσμο, καθώς και την ιστοσελίδα της *OMCT*:

<http://www.atlas-of->

νομικές αποδείξεις, θα επιτρέπει επομένως να καταδειχθούν ξεκάθαρα οι χώρες στις οποίες ένα πρότυπο βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης εξακολουθεί να υφίσταται. Αυτή είναι ειδικότερα η περίπτωση, όταν ένας μεγάλος αριθμός αιτούντων για άσυλο υποβάλλουν καταγγελίες για βασανιστήρια σχετικά με ένα συγκεκριμένο κράτος, κάτι το οποίο μπορεί να αποδειχθεί με προσεκτική εξέταση και τεκμηρίωση. Εκτός από το να "κουνάει το δείκτη ηθικής (Σ.τ.Μ¹. η κίνηση του δείκτη για να δείξουμε ότι κάτι δεν είναι σωστό) », τα τεκμηριωμένα αποδεικτικά στοιχεία μπορούν επίσης να ενεργοποιήσουν τα Ηνωμένα Έθνη ή τους περιφερειακούς μηχανισμούς παρακολούθησης να παρακολουθήσουν στενά ή να διερευνήσουν περιστατικά βασανισμού, δεδομένου ότι οι πράξεις βασανιστηρίων θεωρούνται ως σαφής παραβίαση των διεθνών και περιφερειακών νομικών υποχρεώσεων.

2.4 Παρέχει στα θύματα τα μέσα για την δίωξη των αυτοργών σε εθνικά δικαστήρια στις χώρες καταγωγής τους

Η καταγραφή των καταγγελιών για βασανιστήρια, στις (δυτικές) ευρωπαϊκές χώρες, τις περισσότερες φορές δεν σημαίνει την καταγραφή των ισχυρισμών που διατυπώνονται από τους πρόσφυγες. Αυτό σημαίνει ότι, προς το παρόν, αλλά και κατά το χρονικό διάστημα της έρευνας για τις ενδεχόμενες καταγγελίες, τα θύματα γενικότερα δεν είναι σε θέση να διεκδικήσουν τη δικαιοσύνη στις χώρες καταγωγής τους. Παρ' όλα αυτά, για αρκετούς λόγους (λόγω της νέας κυβέρνησης, δημοκρατικές αλλαγές, κ.λπ.), η κατάσταση μπορεί να αλλάξει με την πάροδο του χρόνου και ίσως θα μπορούσε να αναπτυχθεί ένα κλίμα το οποίο θα υποστηρίξει την αναγνώριση ότι μία νέα και σταθερή τάξη δεν θα μπορούσε να χτιστεί με το να αρνείται το σκοτεινό παρελθόν.

Για παράδειγμα, πολλά κράτη της Νότιας Αμερικής έχουν θέσει τέλος στην ατιμωρησία για τις πράξεις βασανιστηρίων που έχουν διαπραχθεί κατά τη διάρκεια δικτατοριών. Μόλις η νομική κατάσταση στις χώρες προέλευσης αλλάξει και επιτρέψει τη διεξαγωγή δίκης, τα πρώην θύματα ίσως να επιθυμήσουν (και θα πρέπει να ενθαρρύνονται) να προσφύγουν στη δικαιοσύνη ενώπιον των δικαστηρίων στις χώρες καταγωγής τους. Είναι πολύ σημαντικό να είναι σε θέση τότε να φέρουν αποδείξεις των βασανιστηρίων με ένα τεκμηριωμένο και ακριβή τρόπο.

Η προσπάθεια για την καταγραφή των ισχυρισμών βασανιστηρίων, γνωρίζοντας ότι δεν πρέπει να υπάρχει συνταγή για το έγκλημα των

torture.org/

<http://www.omct.org/>

✓ *Αν και δεν είναι προφανές με την πρώτη ματιά, εν τέλη τα συγκεντρωμένα αποδεικτικά στοιχεία θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε δίκες.*

¹ Σημείωση του Μεταφραστή (Σ.τ.Μ.) -> Translator's note (TN)

βασανιστηρίων, ενδυναμώνει ταυτόχρονα τα θύματα να επιδιώξουν την αποκατάσταση της δικαιοσύνης οι ίδιοι.

2.5 Επιτρέπει την ενδεχόμενη δίωξη των δραστών από τα διεθνή δικαστήρια ή τα δικαστήρια τρίτων χωρών

Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί ένας άνευ προηγουμένου θρίαμβος του διεθνούς ποινικού δικαίου. Από την ίδρυση του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (ΔΠΔ), ένας ακαθόριστος αριθμός καταπατητών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ενδέχεται να οδηγηθούν στη δικαιοσύνη, ανεξαρτήτως της προηγούμενης θέσης και πολιτικής επιρροής τους, καθώς και - εάν η υπόθεση παραπέμπεται από το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ - του τόπου όπου αυτές οι παραβιάσεις έλαβαν χώρα. Αλλά δεν έχει γίνει μόνο το ποινικό δίκαιο διεθνές: Μια σειρά από χώρες έχουν θέσει σε εφαρμογή νόμους σύμφωνα με τη διεθνή δικαιοδοσία που επιτρέπει τη δίωξη και τη δίκη παραβιάσεων κατά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διαπράχθηκαν αλλού και από πρόσωπα που δεν είναι πολίτες των χωρών αυτών.

Αυτές οι εξελίξεις προσφέρουν νέες ευκαιρίες για τη δίωξη των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για την καταπολέμηση της ατιμωρησίας των δραστών. Αυτές οι ποινικές διαδικασίες βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε αποδείξεις, και λειτουργούν με υψηλές προδιαγραφές. Μια διεξοδική τεκμηρίωση των ισχυρισμών για βασανιστήρια και η συγκέντρωση των αποδείξεων είναι ως εκ τούτου, υψίστης σημασίας.

2.6 Διευρύνει τη γνώση σχετικά με τα βασανιστήρια και άλλες μορφές κακομεταχείρισης

Η ανθρωπίνη "δημιουργικότητα" δεν σταματά, όταν πρόκειται για το ζήτημα των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης. Μια αναδρομή στην ιστορία των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης, καθώς και τις μεθόδους τους δίδει μια σαφή υπόδειξη του πόνου που πολλά ανθρώπινα όντα έχουν υπομείνει, μέχρι και σήμερα.

Με τα βασανιστήρια να απαγορεύονται με έναν απόλυτο και υποχρεωτικό τρόπο σε όλες τις χώρες του κόσμου, οι δράστες φοβούνται τώρα περισσότερο από ποτέ να θεωρηθούν υπεύθυνοι για εγκλήματα/πράξεις βασανιστηρίων. Πιο εκλεπτυσμένοι μέθοδοι βασανιστηρίων έχουν ως εκ τούτου αναπτυχθεί, που αφήνουν λιγότερο ορατά σημάδια. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η εφαρμογή ηλεκτροσόκ. Όταν οι διαγνωστικές μέθοδοι αναπτύχθηκαν για να προσδιορίζουν με σαφήνεια, για παράδειγμα, τις ουλές/σημάδια από καψίματα από τη χρήση ηλεκτρισμού στο δέρμα, ακόμη και μήνες αφότου το περιστατικό είχε συμβεί, οι βασανιστές

☞ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ΔΠΔ, δείτε την ενότητα για τους σχετικούς διεθνείς κανόνες δικαίου.

☞ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα βασανιστήρια και την κακομεταχείριση στο «Πόλεμο κατά της

άρχισαν να χρησιμοποιούν υγρά και τζελ πριν την εφαρμογή ηλεκτροπληξίας. Αυτό είναι αφ 'ενός πιο επώδυνο και από την άλλη πλευρά παρεμποδίζει την ανιχνευσιμότητα των εγκαυμάτων από την ηλεκτροπληξία διευρύνοντας τα σημεία εισόδου του ρεύματος (Σ.τ.Μ. στο σώμα) (βλέπε (1) p. 40-41). Μια άλλη εξέλιξη ήταν η στροφή από τις υλικές σε ψυχολογικές μορφές βασανιστηρίων, όπως έχει παρατηρηθεί στο «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» των ΗΠΑ, για παράδειγμα. Δεδομένου ότι μια αποτελεσματική τεκμηρίωση θα περιλαμβάνει πάντα μία ενδεδειγμένη ιατρική όσο και ψυχολογική αξιολόγηση των θυμάτων, συμπεριλαμβανομένων και των επιπτώσεων που υποφέρουν από αυτά, οι γνώσεις σχετικά με τα βασανιστήρια θα αυξάνονται αυτόματα με σταθερή πορεία. Η αύξηση των γνώσεων θα είναι χρήσιμη σε κάθε επίπεδο σχετικά με την καταπολέμηση των βασανιστηρίων, από τη θεραπεία των επιζώντων στην παρακολούθηση των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αναπτύσσοντας νέες και βελτιωμένες διαγνωστικές μεθόδους και ποινικές δίωξεις.

2.7 Είναι κατά πολύ ευκολότερο σε ασφαλείς και πολυμήχανες χώρες

Ενώ είναι σαφές ότι η εστίαση στην καταπολέμηση των βασανιστηρίων και της ατιμωρησίας πρέπει να είναι σχετικά με την παρακολούθηση, τη δίωξη και τελικά την κατάργηση αυτής της πρακτικής σε χώρες όπου εξακολουθεί να εφαρμόζεται, υπάρχουν εν τω μεταξύ, ορισμένα πλεονεκτήματα από την τεκμηρίωση των βασανιστηρίων στις χώρες υποδοχής.

Πρώτα απ 'όλα, σε ασφαλείς χώρες, τα θύματα συνήθως δεν χρειάζεται να φοβούνται αντίποινα κατά την υποβολή των ισχυρισμών για βασανιστήρια και κακομεταχείριση, σε αντίθεση με μια χώρα που εξακολουθεί να εμφανίζει ένα μοτίβο βασανιστηρίων και όπου τα κρατικά όργανα εμπλέκονται σε τέτοιες πράξεις.

Επιπλέον, η τεκμηρίωση σε ασφαλείς χώρες υποδοχής μειώνει επίσης το ηθικό δίλημμα που το ιατρικό προσωπικό μπορεί να αντιμετωπίσει στη χώρα όπου τα βασανιστήρια έχει διαπραχθεί: όταν αποκαλύπτονται αλάνθαστες αποδείξεις ότι ο ασθενής έχει υποστεί βασανισμό, τίθεται το ερώτημα αν είναι καλύτερο να κρατηθούν αυτά τα ευρήματα μυστικά, από φόβο μήπως υπάρξουν αντίποινα εναντίον του θύματος, των συγγενών, ή του ίδιου του ιατρικού προσωπικού ή αν, παρά την επιφυλάξη των παραπάνω, η υπόθεση θα πρέπει να δημοσιοποιηθεί, με την ελπίδα να συμβάλει τελικώς στην κατάργηση της πρακτικής (βλ. (1) σελ. 15 και (7.) p. XXIV). Αυτό το δίλημμα συνήθως δεν θα προκύψει στο εσωτερικό των χωρών όπου τα βασανιστήρια είναι μια σπάνια εξαίρεση και όπου το σύστημα δικαιοσύνης λειτουργεί.

Η διαθεσιμότητα των πόρων στις (δυτικές) ευρωπαϊκές χώρες είναι ένας

Τρομοκρατίας», βλ. την κοινή μελέτη για μυστική κράτηση του ΟΗΕ, Έγγραφο του ΟΗΕ, A/HRC/13/42, Ιούνιος 2010 (8)

✓ *Η τυποποιημένη και αποτελεσματική τεκμηρίωση είναι απολύτως απαραίτητη!*

✓ *Οι πραγματικοί/πραγματιστικοί λόγοι μπορεί επίσης να μιλούν για μια αποτελεσματική τεκμηρίωση σε ασφαλείς χώρες υποδοχής.*

άλλος λόγος για την τεκμηρίωση των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης. Αυτό βέβαια περιλαμβάνει τη γενικότερα καλύτερη οικονομική κατάσταση σε βιομηχανικές και δημοκρατικές χώρες: Αλλά σημαίνει επίσης και επαγγελματικούς πόρους όσον αφορά την ιατρική και ψυχολογική εκπαίδευση, το προσωπικό, καθώς και τις διαγνωστικές συσκευές. Υψηλής τεχνολογίας (και ως εκ τούτου ακριβές) διαγνωστικές μέθοδοι όπως η μαγνητική τομογραφία ή η αξονική δεν θα είναι επίμονιμου βάσεως διαθέσιμες (και ακόμη λιγότερο για τα περισσότερα φτωχά θύματα των βασανιστηρίων) σε πολλές χώρες προέλευσης. Παρ' όλα αυτά, αυτές οι ακτινολογικές μέθοδοι είναι συχνά απαραίτητες για μια ακριβή διάγνωση των βλαβών και για τη δημιουργία αδιάσειστων αποδείξεων ότι βασανιστήρια έχουν πραγματοποιηθεί.

2.8 Εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι τα βασανιστήρια ή η κακομεταχείριση μπορεί να εξακολουθούν να υπάρχουν σε «ανεπτυγμένες» χώρες

Είναι μια ευρέως κοινή πεποίθηση ότι τα βασανιστήρια και η κακομεταχείριση δεν λαμβάνουν πλέον μέρος σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Από την εποχή του Διαφωτισμού η πρακτική αυτή έχει απαξιωθεί και καταργηθεί βήμα προς βήμα, με οπισθοδρομήσεις πριν και κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου στη Γερμανία και σε άλλες χώρες, είτε στο πλαίσιο της γαλλικής αντίδρασης στον αγώνα της Αλγερίας για την ανεξαρτησία παραδείγματος χάριν. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, τα βασανιστήρια έχουν σιγά-σιγά εξαφανιστεί στις χώρες αυτές, με κάποιες σπάνιες εξαιρέσεις. Υπάρχει, πράγματι, ακόμα ένας αριθμός περιπτώσεων σοβαρής κακομεταχείρισης και μερικές φορές βασανιστήρια συμβαίνουν.

Όπως ρητά αναφέρεται στα άρθρα 2 και 16 την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων (UNCAT), καθώς και στο πρωτόκολλο της Κωνσταντινούπολης, οι άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας απαγορεύονται εξ ίσου απόλυτα υπό οποιονδήποτε συνθηκών. Περιπτώσεις, όμως, κατά τις οποίες σοβαρή κακομεταχείριση έχει συμβεί, είναι συχνά, για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια των καταναγκαστικών απελάσεων των αιτούντων άσυλο, των οποίων η αίτηση έχει απορριφθεί. Επίσης, ο Ειδικός Εισηγητής του ΟΗΕ για τα βασανιστήρια (UNSRT) και η ομάδα του έγιναν μάρτυρες των συνθηκών κράτησης των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα το 2010, είτε υπό αστυνομική κράτηση, είτε στα κέντρα κράτησης μεταναστών ή τις φυλακές, που αποτελούσαν ξεκάθαρα, απάνθρωπη μεταχείριση.

☒ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών Κατά των Βασανιστηρίων (UNCAT), δείτε την ενότητα για τις σχετικές διεθνείς κανόνες δικαίου.

☞ ☒ Βλέπε την έκθεση του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για τα Βασανιστήρια (UNSRT) κατά την αποστολή του στην Ελλάδα, Έγγραφο του ΟΗΕ, Απρίλιος 2011, A/HRC/16/52/Add.4

3. Βιβλιογραφία

1. United Nations High Commissioner for Human Rights. Istanbul Protocol : manual on the effective investigation and documentation of torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Rev. 1 ed. New York [u.a.]2004. X, 76 S p.
2. Minnesota Lawyers International Human Rights Committee. Subcommittee on Inquiry Procedures. The Minnesota protocol : preventing arbitrary killing through an adequate death investigation and autopsy : a report of the Minnesota Lawyers International Human Rights Committee, Subcommittee on Inquiry Procedures. Minneapolis, MN: The Committee; 1987. iii, 34, A28 p.
3. Iacopino V, Ozkalipci O, Schlar C. The Istanbul Protocol: international standards for the effective investigation and documentation of torture and ill treatment. Lancet. 1999;354(9184):1117. Epub 1999/10/06.
4. Ucpinar H, Baykal T. An important step for prevention of torture. The Istanbul protocol and challenges. Torture : quarterly journal on rehabilitation of torture victims and prevention of torture. 2006;16(3):252-67. Epub 2007/01/26.
5. Furtmayr H, Frewer A. Documentation of torture and the Istanbul Protocol: applied medical ethics. Medicine, health care, and philosophy. 2010;13(3):279-86. Epub 2010/04/27.
6. Rauchfuss K, Schmolze B. Justice heals: the impact of impunity and the fight against it on the recovery of severe human rights violations' survivors. Torture : quarterly journal on rehabilitation of torture victims and prevention of torture. 2008;18(1):38-50. Epub 2008/01/01.
7. British Medical Association. The medical profession and human rights : handbook for a changing agenda. London [u.a.]: Zed Books; 2001. XXXIII, 561 p.
8. UN Joint Study on Secret Detention, UN Docs, A/HRC/13/42, June 2010